

DE STAARTMEES ALS BOUWKUNSTENAAR.

Hoewel de vogelboeken tamelijk precies vertellen hoe de nesten van onze inheemse vogelsoorten er uit zien en waarvan ze gemaakt worden, is er over de wijze waarop ze tot stand komen heel wat minder bekend. En toch gaat dit bij de verschillende soorten op zó verschillende manier, en bij haast elke soort

Foto N. Tinbergen.

Fig. 1. Bouwende Staatmees, veren aanslepend. April 1937. Altenberg bij Weenen.

met zulke merkwaardige instincthandelingen, dat het erg de moeite waard is, die verschillende bouwmethoden eens van nabij te bezien en te vergelijken. Thijsse

heeft daar, bv. in „Het Intieme Leven der Vogels”, al lang geleden de aandacht op gevestigd en zijn beschrijving van de wijze waarop het mooie overkoepelde staartmezenest tot stand komt, is kostelijk om te lezen.

Bij de twee staartmezenesten, die ik heb zien bouwen, nam ik nog iets aardigs waar, dat Thijssse's relaas kan aanvullen. Wanneer de mezen bezig zijn, de buitenkant

Foto N. Tinbergen.

Fig. 2. *Bouwende Staartmees, met spinrag werkend.*

April 1937. Altenberg bij Weenen.

van het nest met korstmossen te bekleden, vliegen ze geregeld naar de in de nestomgeving altijd wel aanwezige, met korstmos begroeide eiken, populieren of andere bomen, en rukken hier het korstmos met bekken vol af, om dit dan, al zittend in het nest, te gaan verwerken. Af en toe echter verliezen ze plotseling hun belangstelling voor korstmossen, en vliegen een flink eind weg. Ze gaan nu de schors van andere bomen afzoeken, waarbij ze zich speciaal voor spleten interesseren. En al gauw halen ze wat wits te voorschijn, dat ze als een propje in de snavel nemen. Het is spinrag, hetzij van een web, hetzij (en wel naar ik geloof meestal) van een eipakietje. Met zulk een wit kluntje vliegt de staartmees naar het nest. Meestal komen de beide vogels ongeveer tegelijk. Een van hen gaat dan in het nest zitten (de ander wacht zolang) en legt het witte pakje

stevig op de nestrand neer, of duwt het tegen de ruwe schors van een der steuntakken, waar het blijft kleven of haken. En nu pakt hij een plukje er van met de snavel beet, trekt het spinrag tot lange draden uit en legt die, met lange op-en-neer en heen-en-weergaande kopbewegingen, over de nestwand uit. Telkens ook boort hij daarbij zijn snavel met sidderende bewegingen in de nestwand. Zulke sidderende bewegingen maken allerlei vogels bij het verwerken van nestmateriaal; bij aalscholvers en reigers b.v. kan men ze gemakkelijk te zien krijgen, en daarbij krijgt men een goede indruk van de doelmatigheid er van. Bij het „nestelsidderen” is nl. de kans groot, dat de

langs elkaar geschoven takjes, korstmosjes enz. hier en daar eens blijven haken. En hoe meer het nestmateriaal aan en in elkaar haakt, hoe steviger het nest wordt.

N. TINBERGEN.

DE GETIJGERDE LIJMSPUITER.

De eerste indrukken van de kennismaking waren voor mij als beginneling op het gebied der Arachnologie reeds belangwekkend, maar na enkele dagen werd mij pas duidelijk, welk een wonderbaarlijk en uitzonderlijk dier in mijn bezit was gekomen.

Van een vriend, die wist dat ik belangstelling had opgevat voor de achtpotigen van onze fauna, ontving ik een spinnetje, dat hij tegen de muur van zijn werkkamer, dus binnenshuis had gevangen. Aanvankelijk had hij getwijfeld of het wel een spin was, maar de acht poten hadden bij hem de gerezen twijfel weggenomen; nu was het aan mij, als „deskundige” om hem naam en bijzonderheden van zijn vangst te vertellen.

Gretig viel ik op de onbekende soort aan, gewapend met de determineertabellen uit Lameere's Fauna, die een echte deskundige me als zeer geschikt voor beginnelingen had aangeprezen. De keus tussen 6 of 8 ogen bracht al danige moeilijkheden mee; het beest scheen eerst géén, toen twee ogen te hebben, maar door op listige wijze de belichting te variëren kon ik tenslotte vaststellen, dat er 6 ogen op het grote, sterk gewelfde kopborststuk zaten. Toen strandde ik echter, de tabel schoot te kort, en daar zat ik met mijn spin.

Fig. 1. *Scytodes thoracica* Latr.

Toch waren er verder genoeg opvallende kenmerken voorhanden: nog nimmer had ik een zo fragiel en lang stel poten gezien, waaraan bovendien de leden fijn donkerbruin geringd waren. Het glanzende kopborststuk was groter dan het achterlijf en voorzien van een merkwaardige tekening, zwart op vuilgele ondergrond, terwijl de kleine, blinkende oogjes geheel vooraan en gedeeltelijk op de zwarte tekening lagen. De kaken waren belachelijk klein, een gifklaus was er nauwelijks aan te onderscheiden. De tasters droegen een fijn geel knobbelje met een draadvormig aanhangsel, zodat ik wist met een mannetje te doen te hebben. Het achterlijf was bolrond en dun behaard, getijgerd door de vele dwarse strepen en vlekjes, weer zwart op vuilgeel. Een dankbaar object om getekend te worden! (fig. 1).

Mijn toevlucht, de echte deskundige, herkende de spin met één oogopslag en noemde, zoals 't hem betaamde, vlotweg de naam, die ik in Lameere niet kon vinden: *Scytodes thoracica* Latr. Hij prees me gelukkig, een mannetje te hebben gevangen, die waren zeldzaam, hoewel, zoals ook mij naderhand bleek, de soort in Amsterdam binnenshuis vrij algemeen is. De verborgen leefwijze doet haar echter niet opvallen.

Nu werd de waarde van de systematiek mij duidelijk, het sleuteltje „naam” ontsloot